

Khảo sát nhận thức về tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa của sinh viên y khoa tại Trường Đại học Y - Dược, Đại học Huế

Võ Đức Toàn, Lê Hồ Thị Quỳnh Anh, Hồ Anh Hiến, Nguyễn Thị Hòa,
Dương Quang Tuấn, Nguyễn Thị Thanh Huyền, Hồ Đắc Trường An,
Nguyễn Thị Cúc, Nguyễn Minh Tâm
Trung tâm Y học Gia đình, Trường Đại học Y - Dược, Đại học Huế

Tóm tắt

Tính chuyên nghiệp là một trong những năng lực cốt lõi trong chương trình đào tạo y khoa, giúp định hình các hành vi, nhận thức của người bác sĩ tương lai nhằm cung cấp dịch vụ chăm sóc chất lượng cao, lấy người bệnh làm trung tâm. **Mục tiêu:** Tìm hiểu nhận thức của sinh viên y khoa về các đặc tính của tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa. **Phương pháp nghiên cứu:** Nghiên cứu mô tả cắt ngang tiến hành trên 717 sinh viên Y khoa năm thứ hai và năm thứ năm tại trường Đại học Y - Dược, Đại học Huế. **Kết quả:** Nhận thức của sinh viên về tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa chưa cao, đạt 3,84/5 điểm, trong đó đặc tính “sự tôn trọng” đạt điểm số cao nhất, thấp nhất là đặc tính “kỹ năng giao tiếp” (4,15/5 và 3,54/5 điểm). Sinh viên tiền lâm sàng có nhận thức về các đặc tính của tính chuyên nghiệp cao hơn so với sinh viên đã có trải nghiệm lâm sàng ($p < 0,05$). **Kết luận:** Cần tăng cường đào tạo tính chuyên nghiệp và kỹ năng giao tiếp trong suốt các năm học tập y khoa thông qua chương trình thực hành lâm sàng sớm và chương trình ẩn trong quá trình thực hành lâm sàng của sinh viên. Hơn nữa, các đặc tính cốt lõi của tính chuyên nghiệp cần được xác định nhất quán và lượng giá cụ thể trong các chương trình giảng dạy ở các trường đại học y khoa trong cả nước.

Từ khóa: Tính chuyên nghiệp y khoa, nhận thức, sinh viên y khoa, đổi mới, giáo dục y khoa.

Abstract

An assessment of medical students' perception towards professionalism in health care at Hue University of Medicine and Pharmacy, Hue University

Vo Duc Toan, Le Ho Thi Quynh Anh, Ho Anh Hien, Nguyen Thi Hoa,
Duong Quang Tuan, Nguyen Thi Thanh Huyen, Ho Dac Truong An,
Nguyen Thi Cuc, Nguyen Minh Tam

Family Medicine Centre, Hue University of Medicine and Pharmacy, Hue University

Professionalism has become one of the core competencies in medical education which will shape physicians's behavior in the future to provide high-quality and patient-centered care services. **Objectives:** To assess the perceptions and attitudes of medical students regarding professionalism in health care. **Methods:** A cross-sectional descriptive study was carried out with 717 second-year and fifth-year medical students of Hue University of Medicine and Pharmacy, Hue University. **Results:** Students' perception on professionalism was not high, at 3.85 out of 5 points. In which, “respect” was the domain having highest score and “communication skills” was the lowest recognition domain (4.15 and 3.54 out of 5, respectively). Preclinical students had higher perception than students having clinical experiences in all aspects of professionalism ($p < 0.05$). **Conclusion:** Priority should be given to train professionalism and communication skills through the early clinical exposure program and hidden curriculum across all years of medical education program. Furthermore, the core aspects of professionalism are needed to be consistently identified and evaluated in the training program among medical universities in Vietnam.

Keywords: Professionalism, perception, medical student, innovation, medical education.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong thực hành y khoa, tính chuyên nghiệp là một đặc tính cần thiết, thể hiện sự đồng thuận cơ bản giữa bác sĩ và cộng đồng trong đó đòi hỏi người bác sĩ đặt quyền lợi của bệnh nhân lên trên quyền lợi của bản thân [1]. Tính chuyên nghiệp không chỉ thể hiện thông qua mối quan hệ giữa bác sĩ – bệnh nhân mà còn liên quan đến mối quan hệ giữa những đồng nghiệp trong cùng một nhóm chăm sóc sức khỏe [3]. Hiện nay, sự thay đổi của hệ thống cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe trong môi trường thương mại và công nghiệp hóa đã ảnh hưởng đến đạo đức và giá trị của tính chuyên nghiệp trong y khoa [1]. Điều này dẫn đến mối quan hệ giữa bác sĩ và bệnh nhân thiếu sự gắn kết và trao đổi hiệu quả trong quá trình chăm sóc sức khỏe. Nhận thấy tầm quan trọng và những thách thức hiện tại đến thực hành tính chuyên nghiệp trong y khoa, gần 90% các trường đại học về sức khỏe tại Hoa Kỳ đã tích hợp tính chuyên nghiệp vào trong chương trình đào tạo, thông qua các hoạt động ngoại khóa kể từ khi sinh viên bước vào trường cho đến những năm học thực hành tiền lâm sàng [4]. Tại Việt Nam, tính chuyên nghiệp trong y khoa chỉ mới bắt đầu được giảng dạy trong những năm gần đây ở một số ít các trường đại học y dược. Năm 2019, Trường Đại học Y - Dược, Đại học Huế lần đầu tiên đã tích hợp nội dung Tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa vào trong chương trình đào tạo tiền lâm sàng dành cho sinh viên y khoa. Với mục đích cung cấp thông tin hữu ích nhằm xây dựng chương trình đào tạo tính chuyên nghiệp phù hợp với đối tượng người học, chúng tôi

tiến hành nghiên cứu với mục tiêu tìm hiểu nhận thức, thái độ về tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa của sinh viên y khoa.

2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Thiết kế nghiên cứu:

Nghiên cứu mô tả cắt ngang

2.2. Thời gian nghiên cứu: 01/2020 đến 12/2020

2.3. Đối tượng và địa điểm nghiên cứu: 717 sinh viên Y khoa năm thứ hai (tiền lâm sàng) và năm thứ năm (lâm sàng) tại trường Đại học Y-Dược, Đại học Huế trong năm học 2020-2021.

2.4. Phương pháp thu thập số liệu: Tiến hành phỏng vấn 717 sinh viên Y khoa dựa vào bộ câu hỏi phỏng vấn được đại học Kebangsaan, Malaysia xây dựng dựa trên 6 đặc tính chính lần đầu tiên được Liên đoàn nội khoa Hoa Kỳ xác định liên quan đến tính chuyên nghiệp, bộ câu hỏi đã xây dựng mở rộng thành 9 đặc tính thể hiện tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa (Bảng 1). Sinh viên tham gia nghiên cứu sẽ tiến hành trả lời bộ câu hỏi liên quan về 9 đặc tính cấu thành tính chuyên nghiệp bao gồm: sự chính trực, trách nhiệm, sự bảo mật, sự tôn trọng, nghĩa vụ, sự đồng cảm, kỹ năng giao tiếp, sự thận trọng và tự phát triển bản thân. Mỗi đặc tính được thể hiện bằng những phát biểu cụ thể về hành vi liên quan đến tính chuyên nghiệp và được đánh giá thông qua thang điểm Likert (1=Không đồng ý, 2=Đồng ý một phần, 3=Đồng ý phần nhiều, 4=Đồng ý, 5=Rất đồng ý). Bộ câu hỏi được kiểm tra mức độ tin cậy thông qua kiểm định Cronbach's Alpha.

Bảng 1. Những đặc tính cấu thành tính chuyên nghiệp y khoa

Sự chính trực	Chính trực được diễn tả cụ thể hơn đó là sự công bằng, trung thực, giữ lời hứa và thẳng thắn, từ chối vi phạm các quy tắc cá nhân cũng như quy tắc nghề nghiệp [1].
Trách nhiệm	Đối với bệnh nhân, bác sĩ có trách nhiệm cung cấp dịch vụ sức khỏe tốt nhất và phù hợp đến từng cá nhân. Bác sĩ có trách nhiệm tuân thủ những nguyên tắc đạo đức đã được quy chuẩn [1].
Sự bảo mật	Người bác sĩ cần tự nhận thức tương đối trong bảo mật thông tin bệnh nhân. Không tiết lộ thông tin của bệnh nhân một cách vô cớ [1].
Sự tôn trọng	Không xúc phạm đến mọi người thông qua những bình luận, phê phán và hành động của bản thân [1].
Nghĩa vụ	Sự tự cam kết của bác sĩ sẽ phục vụ lợi ích sức khỏe của bệnh nhân và cộng đồng. Người bác sĩ luôn sẵn sàng cung ứng sự hỗ trợ y tế khi được yêu cầu thông qua những kỹ năng đã được đào tạo, chấp nhận những nguy cơ đến với bản thân vì sức khỏe của người bệnh [1].
Sự đồng cảm	Đặt bản thân vào vị trí của bệnh nhân để thấu hiểu và giúp đỡ. Không phán xét những quan điểm, suy nghĩ và hành động của bệnh nhân [5].

Kỹ năng giao tiếp	Truyền tải thông tin đến bệnh nhân rõ ràng thông qua ngôn ngữ có lời và ngôn ngữ không lời. Không cắt lời bệnh nhân trong buổi thăm khám [6].
Sự thận trọng	Cẩn thận xem xét trước khi đưa ra quyết định [5].
Tự phát triển bản thân	Sự nỗ lực và cam kết học tập suốt đời của người bác sĩ nhằm đáp ứng và vượt lên cả những mong đợi từ phía bệnh nhân và cộng đồng [1], [5].

2.5. Xử lý và phân tích số liệu: Số liệu được nhập vào phần mềm Epidata 3.1, xử lý số liệu bằng phần mềm SPSS 18.0 và Excel. Cronbach's Alpha được sử dụng để kiểm định độ tin cậy của bộ câu hỏi nghiên cứu, ước tính hệ số từ 0.7 trở lên đối với mỗi phát biểu sẽ được đánh giá là biến tin cậy. Sử dụng test ANOVA để phân tích sự khác biệt giữa nhận thức thái độ của nhóm sinh viên tiền lâm sàng và sinh

viên đã có trải nghiệm lâm sàng về các thành tố của tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa, sự khác biệt có ý nghĩa thống kê với $p < 0,05$.

2.6. Đạo đức trong nghiên cứu: Nghiên cứu đảm bảo các quy định về đạo đức trong nghiên cứu y sinh học, đối tượng nghiên cứu được thông báo rõ ràng về mục tiêu, nội dung nghiên cứu trước khi tham gia nghiên cứu.

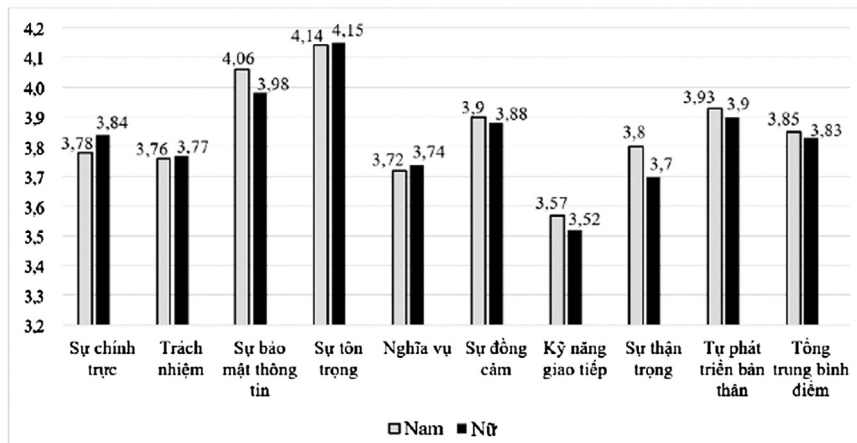
3. KẾT QUẢ

Bảng 2. Kiểm định độ tin cậy bộ câu hỏi thông qua thang đo Cronbach's Alpha

STT	Đặc tính	Số biến	Chung	Sinh viên tiền lâm sàng	Sinh viên lâm sàng
1	Sự chính trực	6	0,926	0,933	0,910
2	Trách nhiệm	5	0,926	0,933	0,911
3	Sự bảo mật	4	0,926	0,933	0,910
4	Sự tôn trọng	6	0,925	0,932	0,910
5	Nghĩa vụ	6	0,925	0,932	0,910
6	Sự đồng cảm	4	0,925	0,932	0,910
7	Kỹ năng giao tiếp	5	0,926	0,933	0,910
8	Sự thận trọng	6	0,925	0,932	0,910
9	Tự phát triển bản thân	2	0,925	0,932	0,910
	Tổng	44	0,927	0,934	0,912

Nhận xét:

Tất cả các thành tố trong bộ câu hỏi đều quan sát được, tỷ lệ không trả lời (missing) là 0% trong số đối tượng tham gia nghiên cứu. Kết quả từ bảng cho thấy hệ số tin cậy alpha chung, sinh viên y khoa tiền lâm sàng và sinh viên y khoa lâm sàng ở mức tốt lần lượt là 0,927; 0,934 và 0,912.

Biểu đồ 1. Nhận thức về tính chuyên nghiệp của sinh viên y khoa theo giới tính

Nhận xét:

Nhận thức của sinh viên cao nhất ở 2 đặc tính của tính chuyên nghiệp là sự bảo mật thông tin và sự tôn trọng. Tổng điểm trung bình của nam giới đạt 3,85/5, nữ giới đạt 3,83/5. Điểm trung bình về nhận thức tính chuyên nghiệp của sinh viên theo giới là tương đương nhau ở hầu hết các đặc tính của tính chuyên nghiệp, ngoại trừ 2 đặc tính bao gồm sự bảo mật thông tin ($p < 0,05$) và sự thận trọng ($p < 0,005$).

Bảng 3. Nhận thức về tính chuyên nghiệp của sinh viên y khoa ở các năm học

Đặc tính	Số biến	Sinh viên lâm sàng (Y5)		Sinh viên tiền lâm sàng (Y2)		Chung		p
		Điểm trung bình	Tổng	Điểm trung bình	Tổng	Điểm trung bình	Tổng	
Sự chính trực	6	3,75	22,52	3,86	23,15	3,81	22,87	0,02
Trách nhiệm	5	3,64	18,22	3,87	19,33	3,77	18,84	0,001
Sự bảo mật thông tin	4	3,72	15,67	4,10	16,38	4,02	16,07	0,001
Sự tôn trọng	6	4,08	24,48	4,20	25,19	4,15	24,88	0,001
Nghĩa vụ	6	3,60	21,60	3,83	22,99	3,73	22,38	0,001
Sự đồng cảm	4	3,81	15,23	3,95	15,80	3,89	15,55	0,001
Kỹ năng giao tiếp	5	3,52	17,60	3,56	17,82	3,54	17,72	0,196
Sự thận trọng	6	3,67	22,05	3,80	22,78	3,74	22,46	0,001
Tự phát triển bản thân	2	3,76	7,51	4,03	08,06	3,91	07,82	0,001
Tổng điểm		3,73	164,88	3,91	171,5	3,84	168,59	0,002

Nhận xét

Điểm số trung bình về nhận thức những đặc tính cấu thành tính chuyên nghiệp y khoa ở hai nhóm sinh viên tiền lâm sàng và lâm sàng là khác nhau có ý nghĩa thống kê ở 8 trên 9 đặc tính, cụ thể sự chính trực ($p < 0,05$), trách nhiệm, sự bảo mật thông tin, sự tôn trọng, nghĩa vụ, sự đồng cảm, sự thận trọng và tự phát triển bản thân ($p = 0,001$). Ở tất cả các đặc tính, điểm trung bình nhận thức của nhóm sinh viên tiền lâm sàng (Y khoa năm thứ 2) đều cao hơn nhóm sinh viên lâm sàng (Y khoa năm thứ 5).

4. BÀN LUẬN

Lời thề Hippocrate xuất hiện vào thế kỷ thứ tư trước Công nguyên (450 BC) và được xem là y văn đầu tiên thể hiện những khía cạnh của tính chuyên nghiệp (TCN) mà người bác sĩ cần đạt được trong quá trình hành nghề như: cam kết ưu tiên quyền lợi của người bệnh và đảm bảo bí mật thông tin bệnh nhân [7]. Cho đến năm 1999, Hội đồng kiểm định giáo dục y khoa Hoa Kỳ (ACGME: the Accreditation Council for Graduate Medical Education) xác định sáu năng lực cốt lõi tạo nên nền tảng thực hành y khoa [8] trong đó, lần đầu tiên khái niệm TCN được chính thức định nghĩa là một tập hợp nhiều năng lực thiết yếu người bác sĩ cần đạt được như lòng vị tha, trách nhiệm, sự ưu tú trong nghề nghiệp,

nghĩa vụ, chính trực và sự tôn trọng [9]. Một số ý kiến cho rằng tính chuyên nghiệp và đạo đức y khoa thuộc về đặc tính cá nhân và những điều này không thể được đào tạo, tuy nhiên một nghiên cứu tổng quan của Passi và cộng sự đã chỉ ra rằng phần lớn các trường đại học y khoa trên thế giới đều thừa nhận sự cần thiết của giảng dạy tính chuyên nghiệp tích hợp trong chương trình đào tạo [10]. Sinh viên cần được hướng dẫn về tính chuyên nghiệp, tính nhân văn và kỹ năng giao tiếp trước khi thực tập tại môi trường cơ sở y tế có người bệnh [11]. Trên thực tế, sinh viên thường cảm thấy bối rối khi tiếp cận khái niệm về tính chuyên nghiệp đặc biệt là trong những năm học tiền lâm sàng [12] bởi không có một tài liệu hướng dẫn thống nhất nào được xây dựng nhằm định hướng quá trình phát triển tính chuyên nghiệp y khoa dành cho sinh viên [13]. Nhóm nghiên cứu nhận thấy việc xác định rõ những đặc tính cấu thành TCN y khoa tại Bảng 1 là điều cần thiết trước khi tích hợp giảng dạy TCN vào chương trình đào tạo nhằm giúp sinh viên tiếp cận dễ dàng với khái niệm và thuận lợi cho hoạt động khảo sát, đánh giá nhận thức của sinh viên về TCN y khoa. Bộ câu hỏi nghiên cứu được xây dựng dựa trên 09 đặc tính cấu thành tính chuyên nghiệp y khoa tại bảng 1 và được kiểm định độ tin cậy từng yếu tố của mỗi đặc tính thông qua kiểm định Cronbach's alpha. Bảng 2 cho thấy

đối với hai nhóm đối tượng sinh viên tiền lâm sàng và lâm sàng, ước tính độ tin cậy gần như giống nhau đối với tất cả các yếu tố của tính chuyên nghiệp và tổng giá trị Cronbach alpha chung đạt trên 0,9. Không có ước tính độ tin cậy nào trong nghiên cứu của chúng tôi nằm trong phạm vi thấp hơn mức 0,9.

Từ những năm 2016, các trường đại học y khoa trên cả nước bắt đầu tăng cường đổi mới chương trình đào tạo. Các chương trình thực hành lâm sàng sớm cho phép sinh viên có những trải nghiệm đa dạng và phong phú, tiếp cận với chăm sóc ban đầu tại cộng đồng và hệ thống y tế cơ sở, trang bị các kỹ năng tiền lâm sàng cần thiết như thăm khám cơ bản, tính chuyên nghiệp, kỹ năng giao tiếp cho những năm thực hành lâm sàng sau này. Tính chuyên nghiệp cũng được xác định là một trong những năng lực cốt lõi cần đạt khi ra trường để trở thành một bác sĩ y khoa trong tương lai. Việc khảo sát nhận thức, thái độ của sinh viên đối với tính chuyên nghiệp và các kỹ năng tiền lâm sàng có ý nghĩa rất quan trọng trong việc thiết kế, đổi mới chương trình đào tạo. Nghiên cứu của chúng tôi cho thấy nhận thức và thái độ của sinh viên y khoa về tính chuyên nghiệp vẫn chưa cao (3,84/5 điểm). Sự nhận thức các giá trị cốt lõi của tính chuyên nghiệp có thể khác nhau tùy thuộc theo giới tính, năm học và nền tảng văn hóa xã hội [14]. Nghiên cứu của chúng tôi không cho thấy có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê trong nhận thức về tính chuyên nghiệp y khoa giữa nam (165,5/220) và nữ (164,4/220) với $p > 0,05$. Kết quả nghiên cứu của tác giả Abdus Salam cũng cho thấy không có sự khác biệt nhận thức về tính chuyên nghiệp theo giới tính [14]. Tuy nhiên, khi tiến hành so sánh điểm số trung bình về nhận thức những đặc tính cấu thành tính chuyên nghiệp y khoa ở hai nhóm sinh viên tiền lâm sàng và lâm sàng, chúng tôi nhận thấy có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê ở hầu hết những đặc tính (8/9), với mức điểm trung bình về nhận thức của nhóm tiền lâm sàng cao hơn so với nhóm lâm sàng. Nghiên cứu của tác giả Brown (2009) và Duke (2005) chỉ ra rằng thái độ của sinh viên đối với tính chuyên nghiệp có xu hướng xấu đi trong những năm đào tạo tiếp theo [15]. Nghiên cứu này cho thấy trong tổng số điểm 220 về đánh giá nhận thức về tính chuyên nghiệp, sinh viên năm nhất đạt 178 và các năm tiếp theo đạt 169, 173, 171, 175 và 173 [15]. Nhiều nghiên cứu đã chỉ ra các lí do dẫn đến kết quả này. Đầu tiên, môi trường học tập y khoa với nhiều áp lực thi cử, căng thẳng về khối lượng kiến thức, kỹ năng tăng dần theo năm học dẫn đến suy giảm sự đồng cảm ở sinh viên với người bệnh [16]. Sự cạnh tranh và nỗi sợ thất bại trong quá trình học tập có thể thúc đẩy sinh viên hành động thiếu trung

thực [17]. Trách nhiệm là một đặc tính cốt lõi cấu thành tính chuyên nghiệp y khoa, cam kết của bác sĩ sẽ cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe phù hợp nhất đến cộng đồng [5]. Những sai sót y khoa một phần xuất phát từ sự thiếu trách nhiệm của nhân viên y tế [18]. Sự suy giảm đặc tính này có thể bị ảnh hưởng theo cách hành xử thiếu trách nhiệm mà họ quan sát được từ cán bộ y tế trong suốt thời gian đào tạo [19]. Một số nghiên cứu cho thấy những sinh viên không phát triển đạo đức y khoa, đặc biệt đặc là tính chính trực và sự trách nhiệm sẽ dễ gặp sự cố y khoa hơn trên thực hành lâm sàng [15]. Những kết quả trên cho thấy việc đổi mới chương trình đào tạo y khoa trong đó tính chuyên nghiệp được coi là một đặc tính quan trọng mà người bác sĩ cần đạt được, được đào tạo xuyên suốt quá trình các năm học nhằm thay đổi thái độ của sinh viên đối với đạo đức ngành y [20]. Mặc dù giảng viên đã luôn cung cấp định nghĩa thông qua bài giảng lí thuyết, phát triển các tình huống mô phỏng trong chương trình giảng dạy về tính chuyên nghiệp, tuy nhiên cần có thêm một giải pháp giúp truyền tải trực quan và sinh động hơn năng lực này đến người học. Hiện nay, vai trò của chương trình ẩn trong giảng dạy về đạo đức và tính chuyên nghiệp y khoa cho sinh viên ngày càng được quan tâm nhiều hơn [17]. Chương trình ẩn bao gồm những gì được giảng dạy ngầm thông qua những ví dụ thực tiễn hàng ngày, những bài học được rút ra thông qua sự tự phản ánh của người học. Sinh viên có thể bắt đầu học tập tính chuyên nghiệp thông qua hành vi và thái độ của giảng viên, bác sĩ hoặc nhân viên y tế cũng như bạn học của mình trong các đợt thực hành lâm sàng luân phiên tại các phòng khám hoặc các cơ sở thực hành lâm sàng thông qua cá mô hình mẫu, ví dụ thực tiễn tích cực hoặc tiêu cực [4].

5. KẾT LUẬN

Nghiên cứu cho thấy nhận thức, thái độ của sinh viên về tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa chưa cao, có sự khác biệt về nhận thức này giữa nhóm sinh viên tiền lâm sàng và sinh viên đã có trải nghiệm lâm sàng. Việc đổi mới chương trình đào tạo, tăng cường phát triển năng lực và nhận thức của sinh viên về các đặc tính cốt lõi của tính chuyên nghiệp trong xuyên suốt thời kỳ học tập y khoa thông qua chương trình đào tạo tiền lâm sàng và chương trình ẩn (hidden curriculum) trong quá trình thực hành lâm sàng đóng vai trò rất quan trọng để hình thành các năng lực thiết yếu của người bác sĩ trong tương lai. Bên cạnh đó, việc đánh giá hiệu quả trước và sau khi triển khai các chương trình đào tạo về tính chuyên nghiệp trong thực hành y khoa cũng cần được quan tâm.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. ABIM Foundation, ACP-ASIM Foundation, and European Federation of Internal Medicine (5 February). Medical Professionalism in the New Millennium: A Physician Charter. *Ann Intern Med*, **136**, 243–246.
2. Papadakis M.A., Hodgson C.S., Teherani A., et al. (2004). Unprofessional Behavior in Medical School Is Associated with Subsequent Disciplinary Action by a State Medical Board. *ACADEMIC MEDICINE*, **79**(3), 6.
3. Emke A.R., Cheng S., Chen L., et al. (2017). A Novel Approach to Assessing Professionalism in Preclinical Medical Students Using Multisource Feedback Through Paired Self- and Peer Evaluations. *Teaching and Learning in Medicine*, **29**(4), 402–410.
4. Swick H.M., Szenas P., Danoff D., et al. Teaching Professionalism in Undergraduate Medical Education. 3.
5. Cruess R.L., Cruess S.R., and Steinert Y. (2009), *Teaching medical professionalism*, Cambridge University Press, Cambridge; New York.
6. Kirk L.M. (2007). Professionalism in medicine: definitions and considerations for teaching. *Proc (Bayl Univ Med Cent)*, **20**(1), 13–16.
7. Antiel R.M. (2011). The Impact of Medical School Oaths and Other Professional Codes of Ethics: Results of a National Physician Survey. *Arch Intern Med*, **171**(5), 469.
8. Accreditation Council for Graduate Medical Education (1999). Advancing education in medical professionalism. <https://www.acgme.org/Portals/0/PDFs/an_1999AnnRep.pdf>, accessed: 12/22/2010.
9. American Board of Internal Medicine (1994), *Project Professionalism*, American Board of Internal Medicine, Philadelphia, PA.
10. Shakour M. and Badrian M. Assessment of professionalism between medical students in clinical situations. **4**(2), 9.
11. Blackall G.F., Melnick S.A., Shoop G.H., et al. (2007). Professionalism in medical education: The development and validation of a survey instrument to assess attitudes toward professionalism. *Medical Teacher*, **29**(2–3), e58–e62.
12. Byszewski A., Hendelman W., McGuinty C., et al. (2012). Wanted: role models--medical students' perceptions of professionalism. *BMC Med Educ*, **12**, 115.
13. Passi V., Doug M., Peile E., et al. (2010). Developing medical professionalism in future doctors: a systematic review. *Int J Med Educ*, **1**, 19–29.
14. Salam A., Song C.O., Mazlan N.F., et al. (2012). A Pilot Study on Professionalism of Future Medical Professionals in Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) Medical Centre. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, **60**, 534–540.
15. O'Sullivan A.J. and Toohey S.M. (2008). Assessment of professionalism in undergraduate medical students. *Medical Teacher*, **30**(3), 280–286.
16. Marcus E.R. (1999). Empathy, humanism, and the professionalization process of medical education. *Acad Med*, **74**(11), 1211–1215.
17. Lempp H. and Seale C. (2004). The hidden curriculum in undergraduate medical education: qualitative study of medical students' perceptions of teaching. *BMJ*, **329**(7469), 770–773.
18. Vincent C.A. (1999). The human element of adverse events. *Med J Aust*, **170**(9), 404–405.
19. Hicks L.K., Lin Y., Robertson D.W., et al. (2001). Understanding the clinical dilemmas that shape medical students' ethical development: questionnaire survey and focus group study. *BMJ*, **322**(7288), 709–710.
20. Gaufberg E.H., Batalden M., Sands R., et al. (2010). The hidden curriculum: what can we learn from third-year medical student narrative reflections?. *Acad Med*, **85**(11), 1709–1716.